

sugiere identificar con *Bais-/ Baes-* (Albertos páginas 47, 175 y 262), probablemente *P(a)esina* (cf. Abascal 1994, página 455) que encajaría mejor con la condición indígena del padre, *Ot(t)a*, cuyo nombre está documentado en Montealegre de Campos (cf. Abascal 1994, página 446), que una *Pre(s)sina*, a la cual tendríamos que considerar como derivado del antropónimo latino femenino *Pressa* (Abascal 1994, página 465).

La interpretación que proponemos es como sigue:

D(is) M(anibus) / P[a?]esin(a)e O/tai (f.) ân(n)/orum / XIII

Hay que rechazar por tanto esta inscripción como un segundo testimonio de *Deus Magnus Peremusta* y de la existencia de una insólita organización vascona de los *Talaii* (González 1986, página 164, n. 176). No se trata de un texto votivo, sino de un epígrafe funerario consagrado a los dioses Manes y dedicado a una joven *P(a)esina*, hija de un indígena, *O(t)ta*, muerta a los trece años.

Bibliografía: F. Escalada, *La Arqueología en la villa y Castillo de Javier y sus contornos*, Pamplona 1943, páginas 90-93; B. Taracena - L. Vázquez de Parga, "Excavaciones en Navarra. I. Aptdo. V: La Romanización", *Príncipe de Viana* 24 (1946), página 460, n. 45, lám. 22, 1; ILER 6346; C. Castillo - J. Gómez Pantoja - M.D. Mauleón, *IRMNa*, Pamplona 1981, páginas 55-56, n. 29, fig. 29. - Cf. J. Altadill, "De re geographico-historica. Vías y vestigios romanos en Navarra", *Homenaje a D. Carmelo de Echegaray*, San Sebastián 1928, página 518; M.L. Albertos, "La antroponimia en las inscripciones hispano-romanas del País Vasco", *Estudios de Deusto* 20 (1972), página 344; J.C. Elorza, "Religiones del país vasconavarro en época romana", *Estudios de Deusto* 20 (1972), página 364; J.M. Blázquez, *Diccionario de religiones prerromanas de España*, Madrid 1975, página 138; G. Gamer, "Römische Altärformen im Bereich der Stelengruppen Burgos und Navarra", *Madriider Mitteilungen* 15 (1975), página 243, n. 36; M^aC. González Rodríguez, *Las unidades organizativas indígenas del área indoeuropea de Hispania*, Vitoria/Gasteiz 1986, página 133 y página 164, n. 176; J.C. Labeaga Mendiola, "Carta arqueológica del término municipal de Sangüesa (Navarra)", *Trabajos de Arqueología Navarra* 6 (1987), páginas 20-21, n. 4, lám. 2, 1; J. Gorrochategui, "Situación lingüística de Navarra y aledaños en la antigüedad a partir de fuentes epigráficas", *Príncipe de Viana* anejo 7 (1987), página 440; G. Gamer, "Formen der römischen Altäre", *Madriider Beiträge* 12 (1989), página 249, n. NA 15, Taf. 46, a. b.; F. Beltrán, en *Homenatge a M. Tarradell*, Barcelona 1993, página 847, nota 24.

Els Oculacis d'*Ebusus* (a propòsit de nous testimonis)

Jaume Juan Castelló

L'aparició d'un nou document epigràfic és una notícia sempre excitant que invita al contacte directe amb el passat, normalment tan esvaït o tan dispers per les successives interpretacions al llarg dels temps. El mateix dia que es presentava al públic el llibre *Epigrafia Romana de Ebusus*¹ el seu autor era informat pels responsables del Museu Arqueològic, eufòrics pel fet però compungits perquè no s'hagués produït abans, de l'aparició d'un nou fragment epigràfic en les excavacions de l'àrea NE de la necròpolis de Puig des Molins. En el fragment es llegia novament el nom d'una de les famílies més repetides en la lapidària illenca, la família dels Oculacis.

El lloc d'aparició de fet no posa cap problema nou als estudis epigràfics de l'illa, però voldríem fer-hi referència justament perquè ve a sumar un exemple més a d'altres anteriors que en rigor representen una irregularitat, encara que explicable, ja que no és lògic trobar inscripcions de tipus honorífic o votiu (pròpies de l'interior de la ciutat) en una àrea clarament dedicada als enterraments de difunts.

Hem dit que la irregularitat és explicable perquè de fet molt poc temps

¹ J. Juan Castelló, *Epigrafia Romana de Ebusus*, Eivissa (Trabajos del Museo Arqueológico de Ibiza, núm. 20) 1988, que citarem EREB.

abans ja s'havia trobat en un lloc molt pròxim una altra làpida, aquesta certament sepulcral, entre les restes de la boca d'un pou islàmic. I és que en aquesta àrea són ben freqüents les restes de construccions suburbanes d'època islàmica, que en molts casos han reaprofitat per a construir els seus edificis materials trobats allí mateix o també amb molta probabilitat per indrets de la ciutat, tan pròxima.

El cas és que, de les inscripcions urbanes conservades actualment, no consta que cap d'elles s'hagués trobat intramurs de la ciutat islàmica. La majoria o bé han estat trobades als voltants de l'àrea de necròpolis de Puig des Molins o bé el lloc de troballa ens és desconegut. Només una, en canvi, de caràcter sepulcral va ser descoberta als límits del recinte mural. És una estela funerària amb disc que té el text mutilat intencionadament i que va ser col·locada com a material de construcció en la part de la murada renaixentista corresponent a l'ampliació del Fratin, és a dir ja a finals del segle XVI, i que hi va ser traslladada, com les altres pedres, des d'un altre lloc no precisable.

Ara bé, estem al·ludint a la ciutat islàmica, els límits de la qual coneixem amb prou precisió, com si hagués de coincidir també amb l'antiga romana. I el cas és que sobre la localització de la ciutat romana d'Eivissa fins al moment actual només s'ha treballat sobre hipòtesis, tan poc segures com, d'altra banda, poc nombroses.

L'absència de vestigis monumentals al respecte és total, cosa que ha provocat que els investigadors hagin hagut de guiar-se per arguments de versemblança o de lògica més que per autèntics indicis, i no parlem ja de proves.

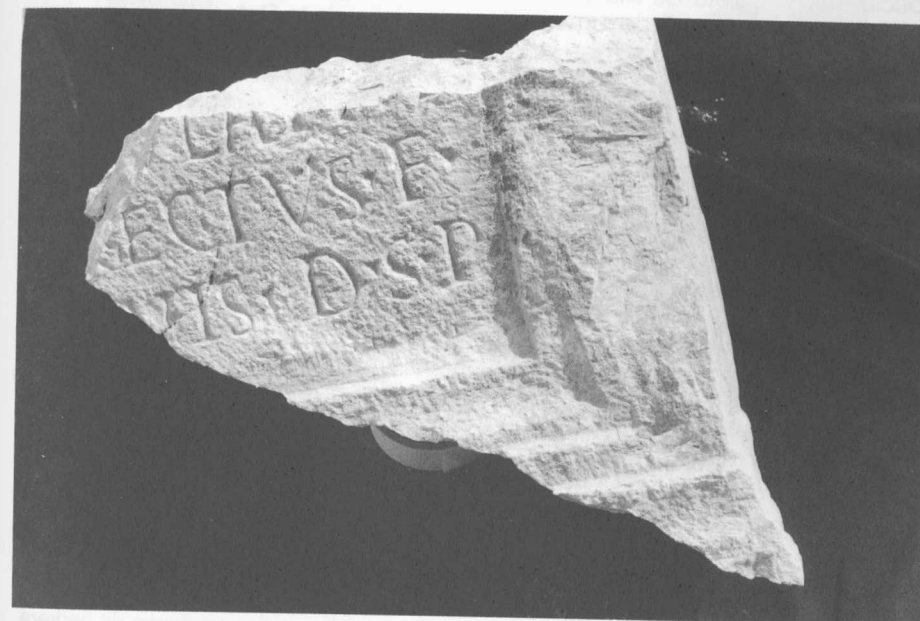
En aquest estat de coses, es fa necessari que manifestem la nostra opinió sobre la situació de la ciutat romana, ja que, si bé la nostra no és altra cosa que una opinió més, sense fonaments arqueològics sòlids, és la que nosaltres creiem més probable i és la que hem mantingut com a hipòtesi de treball, encara que sense indicar-ho expressament fins ara.

En l'actualitat hom tendeix a suposar que la ciutat romana podria haver estat situada aproximadament en una àrea que comprendria part de l'antic Puig de Santa Llúcia, actualment des de l'Ajuntament cap al port, part de l'actual barri de Sa Penya, i part de La Marina. Aquesta és la proposta, per exemple, de Planells,² i de fet, compreses dins aquest territori podríem enumerar-hi les tres estàtues monumentals del Portal de Ses Taules juntament amb els seus dos pedestals amb importants inscripcions romanes,³ a més d'algun altre exemple d'escultura menys conegut.⁴ Però cal no deixar-se enlluernar per la monumentalitat i tenir ben present que, precisament degut a la gran qualitat artística i valor històric, aquestes peces han estat portades del seu lloc de troballa amb intencions clarament orna-

² A. Planells Ferrer, *Ibiza y Formentera ayer y hoy*, Barcelona, 1984, pàgina 372.

³ Pel que fa a les estàtues, vegeu A. BALIL, *Escultura Romana de Ibiza*, Eivissa (T.M.A.I. núm. 13), pàgines 5-8. Les inscripcions són CIL II 3659 i 3661 = EREB 1 i 3.

⁴ A. Balil *cit.* pàgina 8 esp. nota 19.

NÚMERO 1

mentals. I aquí tot esforç, gran o petit, té fàcil justificació. En altres indrets, en canvi, també han estat trobades restes romanes no funeràries que potser no justificarien en grau tan alt com les esmentades l'immens esforç d'un trasllat massa costós. Concretament conservem una columna⁵ trobada a la vessant N. de la necròpolis de Puig des Molins i tenim notícies i fotografia d'una altra⁶ que hi havia al carrer Aragó, no gaire distant doncs del lloc de troballa de la primera. I tenim també en aquesta zona les diverses bases amb inscripcions votives o honorífiques, de descobriment més recent que les del Portal de Ses Taules. Caldria, tal vegada, tenir present la notícia del P. Caietà de Mallorca,⁷ i almenys afegir una inscripció romana i una columna (romana?) documentades a la plaça de la Catedral.

Si unim aquests tres grups de troballes amb un cercle, ens trobem, al seu centre, en un lloc a l'interior de la muralla àrab on aproximadament Planells situa el que ell denomina temple de Melkart. Com que de fet la columna reutilitzada com a sepulcre és indubtablement romana, amb una marca romana de pedrera, sembla molt més adequat assignar-la a un edifici d'època romana. I com que les muralles de la ciutat d'Eivissa són ja lloades des de l'antiguitat per Diodor de Sicília és més lògic situar la ciutat romana dins del recinte mural que no fora, ja que de fet el que s'anomena murada àrab no és segurament altra cosa (amb els retocs que hom vulgui) que la supervivència de l'antiga. Per a entendre'ns, és el mateix cas que quan parlem de la muralla actual, referint-nos a la del segle XVI, sense que en qualsevol dels dos casos faldem a la veritat.

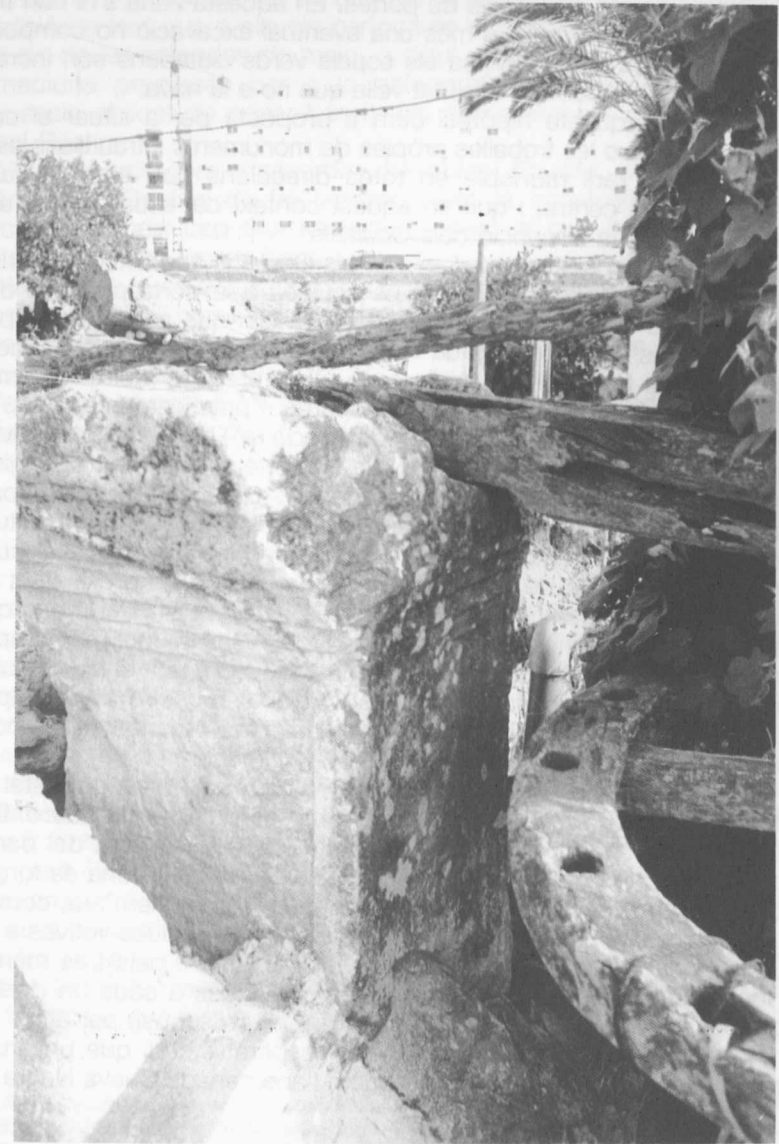
En un plànol de 1555, de paternitat discutida,⁸ que seria de gran ajut a Costa per al seu estudi sobre la murada àrab, hi ha assenyalades, entre d'altres, quatre portes (Portella d'En Serra, Porta Maggior, Portal dels Aiguadors i Portella d'En Vidal) que marquen una creu perfecta, i en llur intersecció s'hi va edificar curiosament un edifici religiós, l'església de L'Hospitalet. Aquest és el lloc que tal vegada hauria de correspondre exac-

⁵ Aquesta columna (EREB 17) reaprofitada com a sarcòfag porta una marca de pedrera que cal llegir *Loc(us) ccccxvi*. No és doncs procedent interpretar la xifra com a indicatiu de data ni tampoc assignar-li de moment cap relació amb el cristianisme antic, i, com és natural, menys encara pensar que formés part del suposat temple púnic de Melkart. Un detall inadvertit en el seu moment complica la seva història perquè a la part no excavada per a servir de sarcòfag presenta nombroses incrustacions marines.

⁶ A. Planells, *cit.* pàgina 361.

⁷ Cayetano de Mallorca, *Reales Ordenaciones... con un propileo que es resumpta histórica, corographica y coronológica de las mismas Islas*. Palma (impr. M. Cerdá) 1751. A la pàgina XIX cita textualment el ms. de 1620 sobre història d'Eivissa: "...en uno de los antepechos del caminal de la Torreta, por el qual se entraba a la Iglesia, la qual piedra estaba levantada sobre una coluna, teniendo otra de la misma hechura á la otra parte del caminal como en contra posición...". L'autor es refereix a la inscripció CIL II 3660 i a la falsa CIL II 367* = EREB 25 i 36.

⁸ "La traça de Iviça", Archivo General de Simancas M.P. y D. V-36, reproduït repetidament. Vegeu p. ex. E.J. Posadas, *La Real Fuerza de Ibiza*, Eivissa 1993 pàgina 41 fig. 2; i A. Costa Ramon, *La triple murada de l'Eivissa àrab*, Eivissa (IEE) 1985 (traducció cat. de l'original de 1961) làm. 2.

NÚMERO 2

tament a la situació de l'àrea foral romana, hipòtesi reforçada per indicis molt raonables de vestigis de la divisió romana en quadrícula en direcció de les línies que uneixen els parells de portes. En aquesta zona s'hi han trobat també restes romanes, però a més una eventual excavació no comportaria grans dificultats, ja que a Eivissa els espais verds ciutadans són increïblement molt més abundants a la ciutat vella que no a la nova.

Si acceptem aquesta hipòtesi com a proposta per a situar el centre ciutadà, veurem que les troballes pròpies de monuments intraurbans es distribueixen en un radi raonable en totes direccions que en cap cas no s'allunya gaire del centre, i que en aquest context cal situar també el lloc d'aparició de la nova inscripció dels Oculacis.

Pel que fa a l'aspecte prosopogràfic, els Oculacis apareixen per primera vegada a l'epigrafia ebusitana quan es col·loca a la porta principal de les actuals murades el pedestal amb inscripció votiva que servirà de suport a partir d'aleshores a l'única estàtua femenina d'època romana coneguda en aquell temps. Es tracta d'una dedicatòria d'interpretació molt problemàtica ja que actualment la primera línia ha desaparegut pràcticament del tot. Però almenys no hi ha dubte que era dedicada a Juno Regina, divinitat assimilada a la nostra àrea d'influència a l'Astarté o a la Tanit cartaginesa. La família ebusitana dels Oculacis actua ja, des d'aquesta primera aparició del seu nom a l'illa d'Eivissa, com a nexa entre les dues religions i cultures.

L'altra inscripció, completa, és de tipus honorífic i presenta el *cursus honorum* d'un membre de la família. Va ser trobada a les proximitats de la necròpolis, a l'antic camí de Ses Figueretes, l'any 1834, i el menorquí A. Ramis la publicava només dos anys més tard.⁹ Als dos documents apareix *Lucius Oculatius Rectus*, *Lucii filius*, de la tribu *Quirina*, i el seu fill *Lucius Oculatius Rectus*, *Lucii filius*, de la tribu *Quirina*, *filius*. Al primer apareix també l'esposa de l'Oculaci pare, *Aemilia Restituta*, *uxor*. I al segon hom fa esment per al pare dels càrrecs d'edil, duòvir i flamen.

El P. Fita intentà, a partir de la lectura *tri/cissimae* d'un pedestal amb fragment epigràfic, una reconstrucció que atribuiria a la mare Emília Restituta la correspondent inscripció honorífica paral·lela a la del pare.¹⁰ I tot i que l'intent de l'antic director de l'Acadèmia de la Història és força arriscat, no és però del tot absurd. Si Fita tingués raó, tindríem ara, comptant la recentment descoberta, dues parelles d'inscripcions: dues votives a Juno (o a Juno i una altra divinitat) dedicades probablement pels tres membres de la família *cum suis*, i dues honorífiques dedicades a cada un dels progenitors pel seu fill. Però part d'això és solament un supòsit per ara.

A finals de l'any 1988 sortia a la llum l'esperat estudi que un grup de filòlegs i arqueòlegs portaren a terme sobre l'anomenada Cueva Negra de la

⁹ A. Ramis, *Ilustraciones a una inscripción romana descubierta en Ibiza*, Maó, 1836.

¹⁰ F. Fita, *Antigüedades Ebusitanas*, en BRAH LI, Madrid, 1907, pàgina 333, restitueix de la següent manera: [*Geminae C(aii) f(iliae) Restitutae flaminicae L(ucius) Oculatius L(ucii) f(ilius) Quir(ina) Rectus f(ilius) ma]tri [du]lcissimae [po]sui[t]*]. Per a un més extens comentari vegeu EREB 5.

localitat murciana de Fortuna. A les parets de l'antre, entre d'altres nombrosos textos, majoritàriament versos amb freqüents suggerències virgilianes, s'hi llegeix el nom de dos personatges que declaren haver escrit (l'extensió de text que a ells els pertoca és el que no sabem) en aquell lloc el dia sis de les calendes de maig, o sigui, el dia vint-i-sis d'abril (quantas informacions precioses per a la paleografia ens haurien donat si no s'haguessin oblidat de posar l'any!). Els personatges són Anni Crescent i Oculaci Rústic.

D'Anni, al·ludit com a sacerdot d'Asclepi Ebusità, no en tenim altres referències. D'Oculaci de fet tampoc, però ja coneixem la seva família. Rústic no exhibeix cap títol sacerdotal, però sí que l'exhibeix el flamen ebusità, parent seu, que ja hem presentat.

Pel que fa a la cova, del que no hi ha dubte és del fet que ens trobem a un lloc de culte. Hi ha raons per pensar en un culte a la Gran Dea però en qualsevol cas les nimfes de la font, al·ludides en els textos, són ja suficient justificació del caràcter sagrat del lloc.

D'entre tot el cúmul de textos, voldríem parlar només de dos, que ens interessin per diverses raons, i en primer lloc per la seva bellesa. Vegem el primer:

Nympharum latices alios restinguitis ignes,
me tamen ad fontes acriorurit amor¹¹

Si atenem a la simple proximitat física tot ens convida a considerar els dos personatges esmentats com a autors d'aquest poema i del que veurem més endavant. Però hi ha també un altre fet que voldríem destacar.

Una característica peculiar de pronunciació identifica els llatino parlants del nord d'Àfrica, característica condicionada indubtablement per una llengua materna d'arrel semítica que dificulta la pronunciació de grups consonàntics sense l'ajut d'una vocal de recolzament. Aquest fenomen, que consisteix precisament a desenvolupar una vocal interconsonàntica, conegut amb el nom d'anaptixi, es produeix en tot l'àmbit d'influència romana, però els autors coincideixen a reconèixer que els exemples més nombrosos procedeixen efectivament del nord d'Àfrica (i com és natural també de la seva zona d'influència).

De fet, la *gens Oclatia*, no excessivament nombrosa però testimoniada en altres llocs de l'imperi, ha desenvolupat a Ebusus aquesta vocal, i en totes les ocasions en que surt el seu nom trobem el fenomen. No deixa de

¹¹ A.U. Stylov - M. Mayer, *Los tituli de la Cueva Negra. Lectura y comentarios literario y epigráfico en Antigüedad y Cristianismo* núm. 4, Murcia, 1987, pàgines 191-235, esp. 197 i 204. El díctic és repetit a la cova. A un dels exemples cal destacar les lectures *icenes* i *acerior*, l'última potser corregida en un intent d'esborrar la lletra sobrant. Heus ací la traducció que proposem:

D'altres focs són els que apagueu vosaltres, aigües de les nimfes;
el que és a mi, vora les fonts l'amor m'abrusa més feréstec.

ser sorprenent que en l'exigu nombre de paraules que contenen aquest poema i la signatura dels dos suposats autors hi trobem reunits quatre exemples de l'esmentat fenomen: el primer en el nom d'un d'ells, *Oculatius*; el segon en el nom de la divinitat ebusitana, en un estadi lingüístic per cert curiós, *Asculepi*, i els altres dos en paraules del text del poema *icenes* i *acerior*, aquesta última no del tot segura. Si això és sols coincidència, així ho haurem d'acceptar, però com veiem no és únicament la proximitat física la que acostava obra i autors sinó, més encara, una indubtable proximitat lingüística.

Si la realitat s'aproxima al que hem exposat, ens trobem probablement davant del primer testimoni conservat de literatura ebusitana en llengua llatina, de marcat caràcter poètic. Ara bé, si hem de ser estrictes, cal posar-hi també el contrapunt. Si és cert que *icenes* i *acerior* indiquen una dificultat de pronunciació, és també molt cert que per això mateix ens fan sospitar que els que varen escriure aquest poema no són els seus veritables autors, ja que essent mètricament correctes amb la grafia i pronunciació *ignes* i *acrior*, no ho són ja amb les vocals anaptíctiques afegides pels que el varen escriure. Així i tot, cal reconèixer que això no és en absolut infreqüent en la literatura mural, i que no és gens estrany que, en aquests casos, el que escriu sigui simple vehicle reproductor de frases o versos reiteradament coneguts en circumstàncies i indrets similars.

L'altre poema ha merescut molta més atenció perquè la seva interpretació no és del tot diàfana. Vegem-ne el text:

Vota reus Veneri Nymphis conuicia dona.
Nil peccant latices. Paphien placato: ualebis¹²

No es difícil de trobar exemples de literatura de les fonts, però la lectura d'aquest poema ens porta a la memòria el començament d'un poema de Claudià, autor ja de finals del segle IV, però en la mateixa tradició literària, sobretot pel que fa a terminologia:

Fons, Antenoreae vitam qui porrigis urbi
fataque vicinis noxia pellis aquis,
cum tua vel mutis tribuant miracula vocem,
cum tibi plebeius carmina dictet honos
et sit nulla manus, cuius non pollice ductae
testentur memores prospera vota notae:
nonne reus Musis pariter Nymphisque tenebor,
si tacitus soli praetereare mihi?¹³

¹² Stylow - Mayer, *cit.* pàgina 206. Proposem la traducció que segueix:

Tu, mentre no aconsegueixis els vots que li deus a Venus, ja pots fer retrets a les nimfes.
No en tenen cap de culpa les aigües. Aplaca la Pàfia. Sanaràs.

¹³ CLAUDII CLAUDIANI, *Carmina*, ed. J. Koch, Leipzig (Teubner) 1893. *Carminum minorum corpusculum*. c. XXVI Aponus, vv.1-8. En proposem la següent traducció:

La repetició de termes i el caràcter mateix del poema ens ajuda sense cap dubte a comprendre millor el sentit del nostre poema, objecte d'altra banda de traduccions poc unànimes. Però com a ofrena final el poema de Claudià ens dona una notícia que compensa, almenys en part, la manca de datació dels nostres textos pintats. La notícia, que pot explicar potser característiques paleogràfiques molt peculiars, és que sovint aquests textos s'escriuen no amb un pinzell sinó amb el dit, i preferentment amb el polze.

I seguint la ruta dels jaciments rupestres viatjarem ara a l'illa de Menorca. En un idíl·lic indret al Sud de l'illa, a vora de mar, hi ha un grup de coves (Cales Coves és el nom del lloc) a una de les quals, l'Església, s'ha conservat un bon nombre d'inscripcions d'un caràcter una mica misteriós, que l'editor del CIL II volgué comparar amb els textos epigràfics de l'estàtua de Mèmnon a Tebes (Egipte) i els de la cova de Djebel-Taya a Numídia, dedicats al déu Bàcax.

En uns i altres apareix normalment la data consular i la identificació en un cas de qui afirma haver sentit Mèmnon i en l'altre de qui fa l'ofrena a la divinitat. En el cas de les inscripcions menorquines afegeix Th. Mommsen en una glossa al text del CIL: "...crec que les inscripcions es refereixen a unes celebracions anuals que desconec, ja que les que indiquen la data parlen totes del mes d'abril. Totes estan concebudes de manera que després de l'any i el dia segueix una fórmula encara obscura (exemple), que començava per les lletres HOC, i acaben amb dos noms escrits en ablatiu, potser de magistrats del municipi".

La dificultat de lectura és molt considerable però hem volgut parlar d'elles perquè en una (CIL II 3718 i CIL II Suppl. 5992), la més completa d'altra banda, després de la fórmula fins ara no s'han llegit noms de persona sinó el text que segueix atenint-nos als diversos autors:

OLVTATI	CIL II 3718 (lectura de Ramis)
SCVIAI	CIL II 5992 (Hübner, segons Ugarte)
SCVTATI	Veny n. 143, la més recent.

La situació és prou temptadora perquè no deixem de suggerir un altre possible testimoni que hem silenciats massa temps. És clar que no hi ha cap certesa que calgui llegir OCVLATI, però no és menys cert que això almenys donaria validesa a l'esquema de Mommsen: un nom propi de persona i no una referència a soldats protegits amb escut. Però el que és més important: compensaríem d'alguna manera la manca de datació dels

Oh font, que atorgues la vida a la ciutat d'Antenor
i protegeixes d'adversos destins els que s'acosten a les teves aigües,
tu fas que miraculosament àdhuc els muts cobrin la veu,
i la plebs et venera i et dedica poemes tot sovint:
com que no resta ja cap mà que no hagi traçat amb el seu polze
escrits en memòria i testimoni de vots aconseguits
¿no seria jo tingut per deutor a les muses i a les nimfes
si persistint en el silenci fos jo l'únic que t'ignorés?

escrits de Fortuna, ja que aquesta sí que està perfectament datada. Els cònsols M. Gavi Squilla Gal·licà i S. Carmini Vetus ens assenyalen inequívocament l'any 150 de la nostra Era.

DESCRIPCIÓ DE DOS PEDESTALS EBUSITANS

Fitxa número 1

Fragment de pedestal de pedra calcària de color gris amb patina de terra clara, corresponent a l'angle inferior dret, amb text relatiu a una inscripció de tipus votiu. La peça es troba en un estat de conservació relativament bo. Les característiques generals són comparables a les de EREB 4. Mesures del dau (25,5) x (33) x (20). El sòcol té actualment (8) cm d'alçada. Camp epigràfic màxim conservat (16) x (23,5). El camp epigràfic és emmarcat per la motllura habitual llistell i taló dret sense l'arrodonit. El sòcol constava d'apòfisi i probable taló a la part frontal i a les laterals (almenys al fragment de costat conservat). El dau és provist de motlures només a la part frontal i presenta el costat acuradament polit. Mesures totals (35) x (33,5) x (21). Trobada l'any 1988 al vessant NE de la necròpolis de Puig des Molins. Conservada al Museu Monogràfic de Puig des Molins.

[---]

[et L(ucius) Oc]ulatus

[Quir(ina tribu)] Rectus·f(ilius)·

[cum s]uis·d(e)·s(uo)·p(osuerunt)·

La lletra és capital amb certa tendència llibrària. Altura de les lletres 3,5. Punts triangulars. Datable a la segona meitat del segle II a causa de la relació indubtable amb EREB 1.

Fitxa número 2

La peça anepígrafa que ara descrivim, que forma part encara avui d'una sínia ja en desús, va ser parcialment separada del cúmul d'argamassa que cobria dues de les quatre cares (la frontal i el costat esquerre) durant l'estiu de 1982 per part de qui subscriu aquesta notícia amb el permís del propietari de la finca on es troba. Ens consta que actualment hi ha converses per a la seva cessió al Museu Arqueològic. Però com que les ges-

tions sempre són lentes, procedim a la seva descripció aproximada encara que les mesures no poden ser completes perquè hi ha part del sòcol que roman invisible.

Pedestal de pedra calcària de color grisós amb importants restes de l'argamassa de calç que l'ha recobert durant molt de temps. L'estat de conservació és prou acceptable si excloem alguns escantonats que afecten la cornisa i un buidat a la part superior amb la funció actual de sostenir un pal de fusta pertanyent a l'obra de la sínia, cosa que impedeix examinar si hi havia forats per sostenir alguna estàtua. La cornisa, formada per una sèrie poc definible de motlures, té una altura aproximada de 28,5 cm. El dau té una altura aproximada de 53,5 cm i una amplada total de 52 cm a la part frontal i de 50,5 al lateral dret. Les mesures del sòcol no ens consten. El dau és treballat per tres costats, emmarcats tots tres per una motllura poc arrodonida composta de llistell i taló dret, d'un gruix total de 7 cm. El possible camp epigràfic tindria doncs 41 x 38 cm a la part frontal. La part posterior resta ruda. Coneguda ja de temps enrera es conserva en el lloc de reutilització, a l'exemple de la ciutat d'Eivissa, a la finca d'Es Llimoners. Hi ha publicada una fotografia per J.H. Fernández, *Problemática de la Ibiza Romana*. Simposium de Arqueología XXI centenario de la fundación de Pollentia, Palma, 1983, pàgina 182, làm. X. La fotografia que publica Fernández es realitzà abans que fos separada l'argamassa, ja que el Simposi se celebrà l'any 1977. La que reproduïm en aquest article és del 1982, el mateix dia que vàrem separar l'argamassa, i correspon a les parts frontal i dreta del pedestal.